

Asia: VN/23497/2023

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot esitysluonnoksesta

Turun yliopiston ylioppilaskunta kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä laiksi opintotuen muuttamiseksi. Esityksen päälinja opintolainaosuuden kasvattamisesta ja opintotuen lainapainotteisuudesta on erittäin huolestuttava.

Lausunnonantajan näkemykset opintorahan huoltajakorotuksen korottamisesta

Ylioppilaskunta kannattaa esitettyä opintorahan huoltajakorotusta. Tilapäisen 10 euron korotuksen jatkaminen ja lisäkorotus ovat tarpeellisia parannuksia perheellisen opiskelijan opintorahaan. Korotuksen perusteluosat ovat ymmärrettäviä ja Ylioppilaskunta allekirjoittaa ne.

Lausunnonantajan näkemykset opintolainan valtiontakauksen korottamisesta

On valitettavaa, ettei lainvalmistelussa päädytä parantamaan opintorahan tasoa samoilla perusteilla kuin huoltajakorotuksessa. Opintorahan taso ja ostovoima on jäänyt koko 90-luvulta asti muista sosiaalietuuksista, koska sitä ei ole sidottu pysyvästi indeksiin, muutamien vuosien tilapäisistä indeksisidonnaisuuksista ja kahdesta lyhytaikaisesta opintorahan korotuksesta huolimatta. Samaan aikaan yleinen ansiotaso on noussut merkittävästi ja viimeisen parin vuoden aikana inflaatio on kasvattanut elinkustannuksia selvästi. Opiskelijan lainattoman perustoimeentulon ongelma koskettaa yleisesti koko opintorahaa saavaa joukkoa, ei pelkästään perheellisiä opiskelijoita.

Ylioppilaskunta on huolissaan suunnasta, johon esitys vie opintotukea yhä vahvemmin. Esitys kehittäisi opintotukea yhä lainapainotteisempaan suuntaan ja indeksijääditysten ja asumistuen leikkauksien toteutuessa laina muodostaisi jo yli puolet opiskelijan opintotuella elävän opiskelijan toimeentulosta. Lainaosan korotus tarkoittaisi myös, että opiskelijat valmistuvat yhä velkaantuneempina, opintolainahyvityksestä huolimatta. Opintolainan korot ovat tällä hetkellä lähes 5 % ja korotetun opintolainan korot voivat olla yli 6000 euroa opiskeluajalta. Valmistuvan maisterin mediaanilaina on Kelan tilastojen mukaan tällä hetkellä jo 20 000 euroa ja mediaanilainan määrä on kasvanut opintotuen lainapainotteisuuden lisäämisen jälkeen vuodesta 2017 harppauksin, n. 10 000 euroa. Ylioppilaskunta esittää, että kasvavien opintolainojen vaikutuksista opiskelijan elinkaarituloihin tehdään kattava selvitys sekä toisella että korkeaa-asteella.

Esitys jättää opiskelijat, jotka eivät luottotietojen menettämisensä vuoksi saa pankistaan opintolainaa yhä hankalampaan asemaan yhdessä indeksijäädytysten ja asumistukileikkausten kanssa.

Lausunnonantajan näkemykset muiden kuin korkeakouluopiskelijoiden opintolainan lukukausikohtaisten nostokertojen lisäämisestä

Ylioppilaskunta suhtautuu hyvin kriittisesti esitykseen alaikäisten ja oppivelvollisten opiskelijoiden opintotuen lainapainotteisuuden kasvattamiseen. Esitys johtaisi siihen, että osa toisen asteen opiskelijoista velkaantuisi merkittävästi jo ennen täysi-ikäisyyttä ja toisen asteen opintojen päätyttyä jopa yli 10 000 eurolla. Merkittävä osa näistä opiskelijoista jatkaa opintojaan korkeakouluissa, joissa heidän opintotuestaan yhä isompi osa olisi lainaa. Osa heistä joutuu tilanteeseen, jossa toisella asteella jo alaikäisenä otettu laina tulisi maksuun kesken korkeakouluopintojen. Opintotuella opiskeleva korkeakouluopiskelija joutuu tilanteeseen, jossa hän tekee varsinaisten opintojensa aikana valinnan, että rahoittaako opintonsa ja alaikäisenä otetun lainan takaisinmaksun uudella opintolainalla tai työskentelemällä opintojen ohessa, millä on vaikutuksia opintojen etenemiseen.

Ritola Ville
Turun yliopiston ylioppilaskunta